

I erindringens spejl

En beretning om et spændende liv
af Karla Jørgensen - Hammerum

Udgivet af ASRA - Maj 2002

Vi er selv historie

ASRA bringer artikler skrevet af læserne selv. Vi bringer dem under titlen ”Vi er selv historie”

Dette skrift du sidder med i hånden, er skrevet af Karla Jørgensen på opfordring fra ASRA.

Når Karla opnår at få et selvstændigt skrift, er det fordi hun var en flittig skribent, og historierne hun fortæller er så levende og fortæller tidsbilleder fra arbejderstanden, som jo desværre ikke er beskrevet særlig grundigt og godt.

Karla ville have det ud, selv om hun var beskeden og sagde: ”der er da ingen der vil læse det!”

Men det er der, særlig når det gøres så godt som Karla gjorde.

Leo Skaaning

Karla Jørgensen blev æresmedlem i ASRA

For at vise hvad vi mener, bringer vi på de efterfølgende sider nogle af de artikler Karla har skrevet:

I erindringens spejl

En kvindeskæbne

Glimt fra ”De gode gamle dage”

En trist historie

ISSN 0906-2939

Udgivet af:

ASRA

Aalykkevej 3. 7400 Herning

Layout:

Leo Skaaning

2.oplag

Kr.20,- pr. stk.

Kan købes hos ASRA

Pengene går ubeskåret til ASRA's arkiv og arbejde jvf. Karlas ønske.

I erindringens spejl.

Huset Karla blev født i lå på Fyn, mellem Nyborg og Kerteminde

Et lille fattigt stråtækt bindingsværkshus tæt ved Storebælt ca. midtvejs mellem Nyborg og Kerteminde blev mit fødehjem.

Jeg var nummer tre i en søskendeflok, som efterhånden blev til ni.

Vi kunne have været elleve, men to døde som små af datidens uhelbredelige sygdomme, såsom lungebetændelse, skarlagensfeber m.m.

Men vi, som fik lov til at overleve, fik en barndom, som på mange måder var misundelsesværdig.

Vi havde stranden som vor fore-

trukne legeplads, hvor lærte at svømme og at passe på hinanden.

Vi havde skovene nær vort hjem, hvor vi plukkede Kodriver, Anemoner, Skovmærke og Gøgeurter. Spiste Syreblade og nyudsprungne Bøgeblade.

Vi havde åen, hvor Åmanden boede under broen, og som vi skulle passe på ikke tog os.

Vi havde mosen med Kjæruld og Engkabbeleje og syngende Klokkefrøer.

Nå ja – mosen lærte vi også at kende

på en anden måde. Der blev gravet tørv, og de skulle vendes, så jeg og min to år yngre søster måtte kravle på knæ og hver især vende de to yderste rækker, mens mor med rive vendte de fire rækker i midten.

Ligeså var der det med de kilometerlange roerækker i forsommeren, hvor vi også kravlede på knæ og lugede de klynger som mor "blokkede ud". Vi ville selvfølgelig begge helst være nærmest ved mor, men hver gang det blev min tur til at rykke op, vrælede min lillesøster og som "den store" måtte jeg bytte med hende, men et klap på kinden og lidt ros fra mor hjalp på tingene. Og ikke mindre, når forvalteren roste os og sagde til mor, at det var dygtige børn hun havde.

Skolegang

Den 1. april 1926 skulle jeg begynde i skolen, tre dage om ugen.

Der var fem kilometer at gå. Torsdag og lørdag havde jeg to ældre søskende at følges med, men tirsdag skulle jeg gå alene.

Jeg havde lært at læse og skrive som femårig sammen med de to som gik i skole.

Det udnyttede læreren, som satte mig til at stave med de drenge, som havde svært ved at læse. Det var træls.

Da jeg var ti år fik skolen et tilbud om en friplads på en privat Mel-

lem- og Realskole.

Jeg nærmest fløj hjem for at fortælle det til mor, som straks sagde: "du kan jo prøve at søge den!"

Jeg fik den og var himmelhenrykt.

Søskende, det er mig øverst til højre

Alt det, jeg nu skulle lære. Og det gik bare deruda' med høje karakterer i dansk, engelsk, tysk, naturhistorie, fysik og kemi. – Og store fantasier om at blive korrespondent, journalist eller i hvert fald noget med sprog.

Jeg cyklede hver uge 11 kilometer om dagen til skolen i al slags vejr, og da jeg var fjorten år fik jeg en alvorlig influenza, med påfølgende mellemørebetændelse, tre ugers total døvhed og langvarig nedsættelse af hørelsen, som satte mig langt tilbage, da jeg ikke kunne deltage i terminsprøverne.

Jeg vidste allerede da, at vejen til

gymnasiet bare var komplet umulig. Mine forældre var blevet stadig fattigere, og småkårsfolk som os havde ikke muligheder og forbindelser som var nødvendige for at komme videre ad boglig vej.

Jeg kunne også se, at jeg kostede mere, end der kunne tilfalde mine søskende, så jeg gav op.

Det var med stor sorg men også med fornuft. Hvad jeg havde lært, kunne ingen tage fra mig.

Men tidligt var det at skulle tænke så voksent. Og mest fornuftigt var det at komme ud og tjene, som mine søskende.

Min første tjenesteplads

Min første tjeneste var hos et ældre præstegårdsforpagter ægtepar, hvor jeg blev behandlet som barn af huset.

Der blev jeg fire år, deltog når de havde gæster, og havde ofte lange samtaler med fru.

Jeg husker en aften, hvor hun havde travlt. Jeg spurgte om jeg ikke skulle hjælpe hende, men hun sagde, at jeg havde gjort mit dagsværk, men hvis jeg ville sætte mig og snakke med hende ville hun blive glad. Ofte blev jeg forundret over at hun betroede mig, som jo kun var et stort barn, alvorlige ting fra sit privatliv, men hun havde nok ikke andre hun turde betro sig til,

og hvad vi talte om blev mellem os. Ægteparret var stærkt grundtvigske, hvilket jeg for en stor del blev præget af. Men de bifaldt absolut ikke at jeg meldte mig ind i DSU, hvor jeg ifølge mine forældres liv og gerning følte jeg hørte hjemme. Men de to retninger fik jeg en del år senere til at gå rimeligt godt i spænd. Det vil jeg dog ikke foregribe nu.

Jeg gik til gymnastik og folkedans, deltog i ungdomsmøder i præstegården, udflugter til fynske højskoler og andet sundt og godt ungdomsliv, men følte mig hjemme, når mine forældre tog os store børn med til møder i socialdemokratisk forening, hvor vi så hemmelige optagelser af mennesker i tyske koncentrationslejre.

Alt sammen noget som gav anledning til tanker og holdninger, og en fast beslutning om aldrig at glemme, hvor vi kom fra.

Jeg skifter plads

Efter min atten års fødselsdag sluttede jeg at prøve noget andet.

Jeg fik plads som kokkepige på en stor sydfynsk bondegård.

Allerede starten gav mig nogle sære tanker. Fruen viste mig rundt i det store hus, blandt andet madkælderen. Hun hentede først nøglen fra en krog i spisekammeret og jeg fik

strenge instrukser om altid at låse og hænge nøglen på plads igen, så karlene ikke kunne gå ned og stjæle mad!

Jamen, det er der da ingen ordentlige karle, der gør, hvis de ellers får mad nok at spise, tænkte jeg, lidt underligt til mode.

Foruden mig var der en barnestuepige, og også vi blev på forskellig vis ofre for hendes mistro.

Når vi havde vasket storvask, rullet og strøget, skulle vi lægge alt tøjet på række på en lang bænk, og vi måtte ikke fjerne noget før hun havde taget alt sit.

Jeg savnede mit fineste lommeterklæde, men genså det ved den følgende søndagsmiddag, hvor der var kommet gæster. Da mødte fru en op i en hvid dragt og i hendes brystlomme sad nok så flot mit fine lommeterklæde!

Jeg mødte klokken fem om morgenen. Blev vækket af en af karlene, som havde mælketur til mejeriet.

Han var flink, for mens jeg vaskede mig og klædte mig på, tændte han op i komfuret og satte øllebrøden og kaffekedlen over, så det var let at gå til når jeg kom ned. Det var fint nok.

Men jeg skulle så have halvanden time fri til middagssøvn, men en dag fik jeg at vide at det var spild af tid. Vi to piger kunne jo arbejde i

haven i den tid.

Det gik tre dage, så tabte jeg appetitten til middagsmaden og var tæt ved at falde i søvn ved bordet, så fru en indså, at det var nødvendigt at jeg fik min middagshvile.

En dag, da jeg stod og rensede grøntsager ved et bord foran bryggersvinduet, kom en ung mand ind på gårdspladsen, hvor han stod og talte med fodermesteren. Engang imellem skævede de hen til vinduet. Ved middagbordet spurgte fru en, hvad Frantz ville. Han havde før tjent på gården.

”Han kom for at invitere mig til fastelavnsfest i sin hjemby, og hver rytter måtte invitere to gæster, så jeg måtte gerne tage vores kokkepige med.” Det ville jeg selvfølgelig gerne, for jeg kendte jo ingen på enen.

Vi cyklede til festen. Der havde været fastelavnsridning om eftermiddagen og de ældre var indbudt til fællesspisning kl. seks og ungdommen til kaffe klokken halv otte. Franz tog imod os i døren og havde sørget for to pladser til os ved et bord tæt ved dansegulvet.

Hans ældre bror havde været rytterkonge og han selv været prins.

Klokken otte skulle der være fælles indmarch af ryttere med damer og med musikere i front. Rundt om ved bordene blev der hvisket

og gættet på, for han havde så vidt man vidste ingen kæreste.

Karla som nitten årig

Men der var jo de to atten årige tvillinger fra Egekjær.

Så kunne den ene blive dronning og den anden prinsesse. Det ville nok være mest rimeligt.

Klokken ca. kvart i otte kom rytterkongen ind i salen og styrede direkte mod bordet, hvor vi sad. Han hilste høfligt på os alle og bukkede pludseligt for mig og spurgte: ”Vil du være min dronning?”

Overrumplet sagde jeg – ja. Så hviskede han, at jeg skulle gå ud i garderoben klokken fem minutter i otte og vente, så ville han hente mig der. Og med musikken i front og vi to lige bagefter marcherede vi

ind og et par gange rundt i salen, før der blev stillet op til dans.

Det blev for mig et ekstra triumftog, for på bænken sad en pige fra min skoletid, som havde følt sig højt hævet over os landarbejderbørn.

Og guderne skal vide, at jeg nød det blik hun nu sendte mig.

Ringforlovelse

Rytterkongen og jeg begyndte at se lidt mere til hinanden, og en dag spurgte han, om jeg ikke kunne tænke mig at sige op og komme og være pige i hans hjem, for hans mor var blevet væltet af en uvan kvie og trådt på, så hun havde svært ved atting.

Hans mor fandt hurtig ud af sammenhængen og overvågede os temmelig meget, men vi fandt ud af det alligevel.

Når man ville flytte til den første i en måned, skulle man sige op inden den femtende i den måned man var i ifølge tyendeloven.

Det havde lige netop kunnet nås, men det faldt ikke i god jord, men jeg vidste at jeg holdt mig indenfor loven, og var ligeglad.

Der havde ikke været meget at grine af i det hus, så jeg sagde ikke ret meget farvel, da jeg blev afhentet i stadsvogn med to dejlige galizerheste for. På min nitten års fødselsdag ringforlovede vi os og be-

gyndte at samle til rede.

Et forelsket kærestepar

Jeg var også ivrig efter at lære alt det en bondekone havde af gøremål.

Vi var begyndt at tale om bryllup og gik til præsten for at få at vide, hvilke papirer vi skulle bruge, så jeg skrev hjem og bad min mor sende dem, og at vi skulle holde et stilfærdigt bryllup den niogtyvende november. Og hvad jeg så havde i tankerne hos disse venstre-bønder var, at når jeg fik stemmeret ville jeg uden at diskutere det med nogen, stemme på socialdemokraterne.

Min tilkommende svigermor kom jeg godt ud af det med, men passede også på ikke at irritere hende,

for eksempel med ikke at ryge for meget. Men en aften, da der var besøg af en flok unge mennesker, sendte en af dem en pakke cigaretter rundt. Jeg lod den gå forbi, men da den nåede hende tog hun en. Det resulterede i et forarget udbrud fra et seks års barnebarn: ”Ryger du cigarettor mormor, så skal Karla skisme også ha’ en!” ”Jamen - hun må få den her!” værre var hun ikke.

Den frygtelige ulykke

Vi nærmede os Mortensaften og der var slagtet en stor gås, som var lige klar til at sætte i ovnen.

Da skete ulykken derude på marken. Min kæreste blev med lynets hast kørt til Svendborg Sygehus, hvor jeg sad på gangen i mange timer og ventede på han skulle komme ind på stuen og vågne op.

Pludselig kom en læge og sagde, at jeg skulle tage hjem og bede hans mor kommer derud.

Det sagde jeg nej til, vi kunne ringe efter hende. Jeg ville være der når han vågnede.

Hendes første ord, da vi mødtes var: ”Er Håkon død?”

”Nej da, han dør da ikke.”

Den tanke var ikke et øjeblik faldet mig ind, han skulle da bare vågne.

Vi satte os ved hver sin side af sengen. En sygeplejerske kom ind, tog et øjeblik hans hånd og lagde den

stille ind under dynen igen og gik uden at sige noget.

Som ung kan man vist ikke acceptere døden, så jeg ventede og troede stadig.

Og selv i det øjeblik han døde tænkte jeg: ”Nu vågner han.”

Og så var det hele bare forbi.

Da jeg stod og tog frakke på for at gå til hans begravelse, fik jeg den første anelse om at jeg var gravid.

Det var barsk. Men da tiden kom fødte jeg en dejlig dreng, som jeg har haft glæde af. Han er nu 62 år. I 1939 fødte jeg et ”uægte” barn. Det skete på et privat fødehjem, hvor der foruden mig var otte, ni andre unge kvinder.

Alle havde ved deres barsel straks, uden at se deres barn, givet det fra sig, så det straks blev overført til et spædbørnshjem.

Jeg var den eneste i den periode, jeg var der, som selv ville beholde sit barn. Jeg blev udsat for en vrede blandt de mødre, som havde ladet deres egne børn i stikken. De tålte ikke at høre min lille dreng græde.

Men jeg fik den store glæde, at husets femten årige søn kom op og satte sig ved min seng og sagde: ”Hvor er jeg glad for, at du vil beholde din lille dreng. Det gør så ondt, når de kører væk med de bittesmå børn!”

Hårde tider

Men det var uhyre svært at være enlig mor i 1939 – 40.

Jeg tog plads som husbestyrerinde hos en enkemand med et par seks års tvillinger.

En dag jeg stod og vaskede storvask og skyllede tøj i bidende kulde, kom min far for at se til os. Det tog ham kun kort tid at overse situationen, så han foreslog at jeg pakkede lille Poul godt og varmt i sin barnevogn, så ville han tage ham med hjem til mor, og så kunne jeg hente ham igen på søndag, når jeg havde fri: ”for det her er vist for meget for dig!”

Men da jeg kom for at hente ham, bad begge mine forældre så mindeligt om lov til at beholde ham, så kunne jeg få en plads, hvor jeg kunne tjene en ordentlig løn.

De fik så plejetilladelse og udbetalt børnepenge fra staten hvert halve år – mindstebeløbet – da faderen var død. Men jeg vidste at min dreng var i gode hænder.

Hjemme igen

En kort overgang boede jeg hjemme og tog tilfældigt arbejde, når der var brug for ekstra hjælp. Blandt andet på landsbykroen, hvor jeg hjalp både i køkken og krostue.

En aften serverede jeg øl for fire mænd, da en af dem stak hånden op

og tog mig på låret.

Jeg blev vred og bad ham om at lade være. ”Åh – du behøver såmænd ikke være snerpet, tror du ikke jeg ved det er dig med drengen nede fra Magnus!”

”Det giver bestemt ikke dig nogen ret til at tage på mig,” svarede jeg og gik ud i køkkenet.

Kromanden kom ud og sagde, at han ikke kunne forstå at jeg tog så tungt på det. Hans svigerinde supplerede ham: ”Hende måtte de tage på, lige hvor det passede dem, bare de ville betale for det!”

Jeg tænkte sommetider på, at hvis min kæreste var død 14 dage efter vores bryllup, ville alverdens sympati og medfølelse have tårnet sig op over hovedet på mig. Nu var jeg bare en pige, som havde fået et ”uægte” barn. Det gjorde en kæmpe forskel.

Herregården

På herregården, hvor min far var havemand, boede en kammerherre til leje. Der hjalp jeg med alt i huset fra jul til påske.

Nytårsaften var tjenerskabet inde og drikke et glas champagne med herskabet og alle gæsterne, hvoraf nogle havde deres egne børne- og kammerpiger med.

Der blev talt om nytårskuren hos kongen, som kammerherren var ved

at forberede sig til, da han pludselig faldt om og døde af hjertestop.

Hans ene søn var læge, men kunne intet stille op.

Så til begravelsen kom der mange flere gæster til overnatninger.

Jeg havde et værelse øverst i tårnet med udsigt til alle fire verdenshjørner, men fik at vide, at jeg nu skulle bruge natpotten, så gæsterne ikke risikerede at møde en fra personalet, hvis de skulle på toilettet.

Deres adelige tis var nok for blåt til at blandes med mit plebejertis.

Men bortset fra det, var det en spændende oplevelse at være der, ikke mindst når jeg serverede og de sad og talte engelsk sammen om noget, som ikke kom mig ved.

Så havde jeg sommetider en næsten ubetvingelig lyst til at rette deres udtale og grammatik.

Lidt ubehageligt var det også ikke at kunne sige, at jeg forstår hvert ord.

København / retur

Min ældste søster var blevet gift og bosat i Nordsjælland, men da hun længtes meget hjem, rejste to af mine andre søskende også derover. Så en dag fik jeg en indbydelse fra min tante i København.

Hun havde et barnebarn i pleje, og mente at jeg skulle tage min lille søn med, så kunne vi hygge os med

vore børn og tage på byture, så hun kunne vise mig København, som hun elskede.

Men mor sagde, hun syntes jeg skulle tage af sted alene, for Poul havde bedst af at blive hvor han var, og at jeg havde godt af at få lidt mere luft under vingerne i stedet for at gå og være trist.

Tante var københavner med stort K, og vi krydsede byen på alle leder og kanter. Hun viste mig alt, hvad der var værd at se.

Det blev en vidunderlig og ufor-glemmelig ferie.

Og så fjernede den mig fra den tunnel, jeg længe havde vandret rundt i uden at kunne se noget lys for enden af den.

Men jeg skulle også tjene nogle penge, så jeg søgte plads som kokkepige i Lyngby, også en oplevelse, men det var kun til det hold elever som var der, skulle rejse, så var der ikke brug for så mange piger, før det næste hold elever kom.

Og herfra kom jeg så på Tuberkulosehospitalet i Lyngby, som jeg har berettet om i et tidligere eksemplar af ASRA-NYT.

Mens jeg var der mødte jeg en mand, som jeg senere fulgtes med til Jylland, da hans far var blevet kørt ihjel at toget ved Holtbjerg. .

Han fik arbejde et halvt år i brun-kullene, før han kom på banen, og

jeg fik plads hos glarmester Ormstrup i Herning, hvor jeg var, til vi giftede os den 11. september 1943.

Nu går det fremad

Og det var et helt nyt kapitel. Vi fik min lille dreng over til os og han fik en far, som ikke fandtes bedre.

Der var hele livet et ømt og varmt forhold mellem de to.

For den erstatning min svigermor fik for tabet af sin mand, købte hun et hus med to lejligheder, hvor vi fik den øverste og boede der de næste tyve år.

På vores bryllupsdag mødte jeg første gang fabrikken ”FUNKI”s ejer, Sigfred Kølbæk.

Han stod lige og manglede en til at sætte hanker på tørvekurve, så vi blev hurtigt enige om, at jeg skulle starte på fabrikken hurtigst muligt..

Der blev jeg til jeg fødte min anden søn i 1946.

Også på sognebiblioteket manglede der en assistent, så det blev mit job de næste mange år, og jeg blev fra 1944 formand for biblioteks-bestyrelsen, indtil det i 1970 blev en filial under Herning centralbibliotek ved kommunesammenlægningen.

Ved vores bryllup havde vi meldt os i Gjellerup Valgmenighed, og da en kreds derindenfor havde planer om at oprette en grundtvig/koldsk

friskole, meldte vi os til, da jeg fra Fyn var fortrolig med de grundtvigske kredse og friskoler.

Ved den stiftende generalforsamling blev jeg valgt i bestyrelsen, og friskolen blev oprettet i 1948.

Jeg førte forhandlingsprotokollen de næste tyve år, og i mellemtiden – 1959 – blev der opført en efterskole. I samme tidsrum var Sigfred Kølbæk bestyrelsens kasserer. Jeg er nu den sidste overlevende af skolens første bestyrelse.

Også ”Gjellerup Sogns Daginstitutioner” var jeg medstifter af, og blev formand for Agerskov Børnehave.

Det kvittede jeg dog efter fire år, da jeg mente det var forældrene, som havde fingeren på pulsen.

Mine børn var jo for længst fløjet fra reden.

Men jeg var også blevet fri- og efterskolens revisor og sad i fem år som kontorassistent på skolens kontor.

Hvervet som revisor blev dog nedlagt i 1998 som unødvendigt, da vi i alle årene havde haft statsautoriseret revisor- og rådgivning på, men da havde jeg også gjort alle halvtreds år med, da skolen holdt jubilæum.

Imidlertid var jeg også kommet i bestyrelsen for Socialdemokratiet i Hammerum/Gjellerup, hvor jeg i

fjor måtte hoppe på vognen igen da jeg var anden suppleant, hvor jeg ellers troede mig fredet i klasse A.

Til min store overraskelse og glæde blev jeg sidst i halvfemserne udnævnt til æresmedlem af partiet.

Da jeg var fyldt firs, mente jeg at nu måtte jeg have aftjent min værnepligt, men jeg sidder indtil videre i saksen og har nu uafbrudt sid-det i bestyrelser siden 1944.

Også i ASRAs bestyrelse kom jeg ind som suppleant, og det gav et medlem chancen for at slippe ud. Så allerede ved det første møde efter generalforsamlingen måtte jeg ind som menigt bestyrelsesmedlem. Det har jeg nu altid været glad for.

Jeg er nu 82 år og har været alene, siden min mand døde i 1987.

Vi byggede vort eget hus i 1963 her på Frølundvej, hvor jeg stadig bor. Vi fik både ”Villa”, ”Volvo” og Vovhund, det vil sige ”Volvoen” var en Ford Taunus, som jeg kørte i fra 1966 til jeg solgte den i 1989.

Vores dejlige "Volvo" som jo i virkeligheden er en Ford Taunus

Huset på Frølundvej 21 i Hammerum

Mine rejser er et kapitel for sig selv

De allerførste ture ud over grænsen var med Sverigesbådene efter anden verdenskrig, når vi var på ferie i Nordsjælland.

De gik til Helsingborg, Malmø og Landskrona.

Senere blev det med bus ned i marsklandet, hvor vi så på diger og sluser i det gamle danske land.

Hansestæderne, Dannevirke, Lübeck og helt ned til Hamburg.

Danmarkshistorien tæt inde på livet.

Næste sommer til Salzburgeregnen i Østrig. Hitlers ”Ørnerede” og selvfølgelig Grossglockner.

Et par privatbesøg i Norge, hvor min ældste søn opholdt sig i syv år, og hvor mine brødre boede.

Men i 1967 besluttede min mand at vi ville flyve og overlod til mig, hvor vi skulle flyve hen.

Det blev Gran Canaria, med en tur til Tenerife, og en anden til Spansk Sahara, hvor en beduinerhøvding bød Sigvald fire kameler for mig. Han foretrak alligevel at få mor med hjem igen.

Men så havde Sigvald fået nok af at rejse og jeg fik lov til selv at rejse, blot jeg ikke ruinerede ham, hvad jeg selvfølgelig ikke var interesseret i at gøre.

Jeg begyndte så at rejse sammen med min to år yngre søster, som var blevet alene.

Vi havde kig på en tur til Skotland, men så fik Sigvald lungebetændelse og var ret syg, så jeg opgav at komme med.

Og i mellemtiden havde min søster fundet en fjorten dages busrundtur op gennem Sverige, Finland, Rusland, Polen og sejltur hjem til Tuborg havn. En tur som var billigere end otte dage i Skotland.

Det år fik vi en sommervarm april måned og min mand fik det meget bedre, så en dag sagde han, at jeg godt kunne tage med på turen til Rusland, så der kom pludselig fart i fejemøget.

Turen var udsolgt, da jeg ringede til Tjæreborg, men de trøstede mig med at der sommetider kom aflysninger, og fjorten dage senere ringede de, at der nu var en ledig plads.

Det var en lidt nervepirrende tur, da vi var temmelig bange for at træde forkert, altid i tvivl om, hvad vi kunne tillade os, men så spændende at vi tre år senere i 1983 tog den samme tur, og da var vi lidt mere dristige og turde gå ud på egen hånd.

I 1984 var jeg med Birkerød-Foreningen Norden på venskabsbesøg i Finland.

Vi var privat indkvarteret på en lille ø Larsmo ud for Jacobstad.

Det var midsommer med meget lyse nætter og mange oplevelser.

Det var skønt og jeg har stadig forbindelse med vore værtsfolk.

Næste år tog vi en billigere tur til Schwarzvald, for da havde min søster været på egen hånd i Egypten, hvor jeg desværre ikke kunne tage med, da min mand blev stadig svagere og hans liv blev ind og ud af sygehuset, til han døde den 15. december 1987.

Da hans urne var begravet gik jeg i brædderne med en alvorlig struma, så det blev min tur til at skifte mellem hjem og sygehuse, indtil jeg efter et par halsoperationer og lange ophold på medicinsk afdeling, ved midsommer 1989 endelig blev sluppet løs fra Holstebro sygehus.

Da havde min søster planlagt en tre ugers bustur for os til Grækenland. Vi kørte gennem Tyskland, Østrig og Jugoslavien ind til det længere ophold i Grækenland.

Det viste sig det var den sidste tur der kunne køres gennem Jugoslavien, før helvede brød løs dernede. Hjemturen gik, efter en sejltur til den italienske støvlehæl, op langs østsiden af Appeniner bjergene, over Brennerpasset, hvor skyerne lå langt nede under os. Så blev det Normandiet/Bretagne og senere

en tur til den franske riviera.

Og derimellem var jeg et par ture til parlamenterne i Bruxelles, Luxembourg og Strasbourg.

Men min søster døde i 1996 og siden har jeg rejst alene – til Frankrig, som jeg tabte mit hjerte til.

Jeg har besøgt Prins Henriks vinslot og gået arm i arm med hans lillebror Jean Baptiste. Beviset hænger henne på min væg.

Jeg håber at jeg stadig kan være rask nok til en tur derned igen i vinhøsttiden.

Karla havde altid "et glimt i øjet"

Efterskrift

Alt dette er vist essensen af mit hidtidige liv.

Når jeg fortæller unge mennesker om ”de go’e gamle dage” hænder det, at de siger: ”Jamen- hvorfor fandt I jer i det?” Så har jeg svaret, at det gjorde vi heller ikke. Vore bedsteforældre, vore forældre og vi selv meldte os i Socialdemokratiet, og der var vi med til at skabe de reformer, som er kommet jer til gode, men I er tilbøjelige til at tro, at tingene er kommet af sig selv!

Da Erik Thomsen i Holstebro foreslog at jeg skulle fortælle om mit liv, skrev jeg til ham at det ikke bare ville være en hvirvelvind, men snarere en tornado han ramlede ind i, men han fik mig overtalt til at få gang i ”skrivejernet”, og det være hermed gjort.

Dog er jeg snurret let og elegant udenom ”orkanens øje”. Det står jer frit for at finde ind til det mellem linierne,

om I har lyst.

I erindringens spejl dukker mange enkeltheder op og mange må udelades, men de er vel alligevel med til at danne helheden i det billede, som er rullet op for jer.

Dette skrift er lavet med eneret for ASRA.

Indtægter ved salg af skriftet går ubeskåret til driften af arbejderbevægelsens arkiv.

Gengivelse, kopiering og lignende er ikke tilladt uden tilladelse fra ASRA (Arbejderhistorisk Støttekreds Ringkøbing Amt)

Skriftet udsendtes som medlemsblad til medlemmer af ASRA i 2002.

Med dette en hjertelig hilsen til alle i ASRA

Hammerum 2002

Karla Jørgensen

En kvindeskæbne

Af. Karla Jørgensen

Hun hed Thora.

Børnene i landsbyen kaldte hende aldrig andet end mormor.

Hun havde en landejendom med to Galizierheste, køer, kalve, grise, høns og ænder.

Hun blev gift med en ung møllersvend, med hvem hun fik seks børn. Hendes eneste søster var ”værkbruden”, som det hed i datidens terminologi.

Det kunne have været børnelammelse.

Hun boede hele sit liv i sit lille ”mosters kammer”, hvor hun blev plejet og passet af Thora, så længe hun levede.

Også de to gamle forældre var til deres død i Thoras varetægt.

Hendes mand, møllersvenden, blev ramt af en rygmarvstuberkulose, døde, og efterlod sig Thora med børn, syge og gamle samt arbejdet med landbruget.

Men Thora giftede sig igen. Denne gang med en ung sønderjyde. Også med ham fik hun følgende år seks børn.

Da første verdenskrig brød ud, blev han som sønderjyde indkaldt til sikringsstyrkerne, og Thora stod igen alene med de hjemlige opgaver.

Det stod på de næste fire år, men før krigen var slut, kom den spanske

syge og høstede, hvor krigen havde efterladt nogle ofre.

Da mistede Thora på én gang seks børn.

Hun fik af lægen denne korte besked: ”Nu skal du tænke på de levende!”

Da hendes mand vendte hjem, fødte hun endnu seks børn, men tid efter anden mistede hun endnu flere af forskellige sygdomme, dog enkeltvis.

Syv i alt. Men hun havde dog, trods dødens høst endnu en lille flok.

Da hun var omkring de 50 år, var hun en dag sammen med sin mand på cykel på vej til købstaden. Hun kørte forrest op ad en bakke, da han råbte til hende: Pas på bilerne, Thora, de passer ikke på dig!” Det næste hun så til ham var, at han lå på vejen, kørt ihjel af en bil.

Skulle det da aldrig få ende med sorg og ulykker ?

Nej, åbenbart ikke endnu.

En af hendes unge sønner blev lam i hele kroppen efter en mislykket operation for en diskusprolaps i nakken.

Hans liv blev en kørestol.

En datter blev ramt af børnelammelse i den store epidemi i 1952.

Den anden unge søn, som havde overtaget bestyrerposten af land-

bruget, omkom ved en hændelig ulykke i landbruget ca. 14 dage før sit/vort bryllup.

En kvinde beklagede sig en dag til Thora, fordi hun følte sig ramt så hårdt, at hun ikke kunne bære mere..... Hun fik dette svar: ”Du ved ikke hvor meget du kan bære, når du skal!”

Thora var min ældste søns farmor. Hans far døde uden at vide, at han skulle være far.

Thora døde på et plejehjem, 96 år gammel. Hun sagde en dag stille til mig: ”Havde jeg vidst, da jeg gik op ad kirkegulvet, da var jeg vendt om!”

Karla Jørgensen

Glimt fra ”De go’e gamle dage

Af Karla Jørgensen - Hammerum

Jeg havde to søskende, Kristian født i 1928 og Vibeke, født i 1929. Som lille fik Kristian kirtelsyge, som jeg ikke vidste hvad var, men han fik et længere ophold på børnesanatoriet i Nyborg.

Det betød, at han og Vibeke kom i skole samtidig, fulgtes ad og blev også konfirmeret samtidig.

Derefter kom de ud og tjene på samme gård.

Det var i besættelsestide med de strenge vintre, og da fik Kristian nogle slemme forfrysninger i sine fødder med store sår og dybe revner, så han til sidst ikke kunne have noget fodtøj på, og måtte ligge i sengen.

Vibeke passede ham og plejede hans fødder så godt hun kunne og bragte maden over til ham i det iskolde karlekammer.

En dag blev der tilkaldt en læge til gårdejerens lille søn som var blevet syg. Det viste sig, at det var vores forældres huslæge gennem flere år, så Vibeke kendte ham godt.

Da den lille dreng var blevet behandlet, løb hun ud i indkørslen og stoppede ham, og bad ham følge med over i karlekammeret for at se på Kristians fødder.

Konen på gården blev vred og skældte ud, men lægen blev endnu mere vred.

Han forlangte varmt vand og behandlede Kristians fødder med salve og forbindinger, og forlangte så et varmt tæppe, som konen modvilligt kom med.

Han pakkede Kristian godt ind i det, løftede den spinkle knægt op i sine arme og bar ham ud i sin bil med en salut til konen, at nu kørte han drengen hjem til hans mor, for der vidste han at Kristian ville blive passet.

De to søskende havde kun en cykel at dele, så de kunne komme hjem på skift, og Vibeke havde fået forbud mod at tage hjem på besøg, så længe Kristian lå i sengen.

- Ja, det var ikke just den slags eventyr, den forgudede Morten Korch fortalte om "Livet derude på Landet."

Dette var nemlig fra virkelighedens verden, og nok ikke den eneste af sin art.

Karla Jørgensen

PS. Vibeke døde som 60' årig. Kristian lever endnu, er 75 år og har boet i Norge siden 1948. Vi vender sommetider pr telefon et blad - i erindringens bog.

Dette er skrevet i dec. 2003

En trist historie

Som et trist memento til min artikel om "Sømandsliv" står ulykken med M/S "Martina's" forlis ved Kullen.

Fem polske søfolk er omkommet. Det skib som min søn forlod, fordi han følte sig særdeles utryg ved forholdene om bord.

Et rederi, som udelukkende nu bruger udenlandsk besætning, som mangler oplæring og viden om egne krav, såsom rednings og brandøvelser, hyre og feriepenge, samt cirkulærer om last. o.s.v.

"Støt stod den danske sømand"

Karla Jørgensen

M/S Martina sejlede med syre m.m.

